

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת תזריע שבת החודש - ראש חודש ניסן תשע"ט

מאמר "כח האדם להשפיע בכל הבריאה"

א

איתא בפסוק: "וידבר ד' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כו" וברש"י הביא בשם המדרש רבה: "א"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית כן תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף" ע"כ.

והיינו דהוקשה להמדרש מדוע נאמרה קודם תורת חיה ועוף בפרשה הקודמת זאת החיה אשר תאכלו וכו' ורק אח"כ נאמרה פרשת האדם כגון יולדת ונגעים ושאר הענינים הנוגעים לאדם, ועל זה תי' רבי שמלאי דכשם שיצירתו היתה אחר כל שאר חיות ועופות כמו כן תורתו מתפרשת אחר תורת כל חיה ועוף, וצריך ביאור הענין בזה שהדגישה התורה שמאחר דיצירתו של אדם היא בסוף הברואים כמו כן תורתו מתפרשת דוקא לסוף כל הברואים ומהו ההוראה בזה לכל איש ישראל.

ב

ובאמת הדבר צריך ביאור דמאחר דהאדם הוא נזר הבריאה והוא תכלית כל הברואים א"כ מדוע באמת יצירתו של אדם היתה אחר כל הברואים כולם, וזה גורם ג"כ שתורתו מתפרשת אחר כל הברואים כולם ולכאורה היה צריך האדם להבראות הראשון לכולם.

אכן מצינו בחז"ל כמה טעמים לענין הזה שנברא האדם לאחרונה וכמבואר להדיא בגמרא סנהדרין [לח.]: "תנו רבנן אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו צדוקים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכניס אורחין" ע"כ.

ומבואר בגמרא ג' טעמים בטעם שהאדם נברא באחרונה וצריך ביאור הני טעמים דהטעם הראשון הוא שלא יהיו אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, והדבר צריך ביאור דמה צריך לחשוב על הוה אמינא שאין לה שחר כלל וכלל שהרי האדם נברא הוא כמו כל הברואים וא"כ מדוע צריך להתייחס אל טענות של שטות כאלו, ואמנם יתבאר לקמן דבאמת יש כאן יסוד וענין ששייך באמת האדם להשלמת ותיקון הבריאה וכמו שיתבאר.

ושני הטעמים האחרים הם שאם תזוח דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך במעשה בראשית, ועוד טעם הוא שיהא נכנס למצוה או לסעודה מיד, והנה לכאורה ב' טעמים אלו סותרים אחד את השני דלהטעם שיהא נכנס לסעודה מיד הרי הוא מורה על חשיבותו של האדם שנברא אחרון משום שהכל הוכן לכבודו וכהמשל שהובא בגמרא כדי שיבוא האדם וימצא הכל מוכן לסעודה, ואילו להטעם השני שאם תזוח דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך והוא טעם לגריעותא וצריך ביאור בהני טעמים.

ובפרשת החודש נאמר: "ויאמר ד' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה", ויש להבין מדוע נאמר החודש הזה "לכם" מהו הדגש שהוא לכם היה לו לומר החודש הזה ראשון לחדשים ראשון הוא לחדשי השנה.

ונראה ביאור הדברים דהנה ביסוד הטעם שלא יאמרו שותף היה להקב"ה במעשה בראשית, הנה באמת ביסוד בריאת האדם צריך הוא להיות שותף וחלק בהשלמת העולם, אולם ודאי שאין האדם בורא כלום והבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים ועשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אמנם האדם שהוא תכלית הבריאה נברא בעבור לתקן את העולם ולהשלימו לתיקון השלם, וכמו שנאמר "אשר ברא אלקים לעשות" היינו שהאדם צריך עדיין לעשות להשלים ולתקן כל הבריאה.

ובאמת זו היא הסיבה הפנימית מדוע נברא האדם לבסוף משום שהכח ניתן בידו מאת השי"ת כדי שיהא מתקן את העולם ומביאו לשלימות הטוב כאשר יבררו על ידי מעשיו הטובים וכאשר ישתמש בכל עניני העולם בעבור לעשות נחת רוח ולעבדו יתברך בלב שלם אזי בזה יתקן עמו את כל הבריאה כולה וכל הברואים והצמחים ובהמות חיות ועופות כולם יתוקנו על ידו בשלימות ויגיעו לתיקונם השלם.

ומשום כך נברא האדם בערב שבת בעבור שיביא את כל העולם לבחינת יום שכולו שבת ואילו זכה האדם והיה שומר את צווי השי"ת ולא היה נכשל בעץ הדעת הרי שהיה העולם מגיע בשבת קודש לתיקון השלם בבחינת יום שכולו שבת והיתה כל הבריאה מתעלית ומגיעה לתיקונה השלם.

וזהו כח השותפות שנתן הקב"ה באדם שיהא הוא יכול להעלות ולתקן את כל הברואים, ובאמת כח זה ניתן לכל אדם ואדם בכל הדורות שלכל אחד יש לו שייכות וכח לתקן בכל העולם מה שאין ביד חבירו, וכמבואר בגמרא סנהדרין [לז] "חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם" ולכאורה מה שייך שיאמר כל אחד בשבילי נברא העולם אלא הכוונה הוא שלכל אחד ואחד שייך ענין שיכול לתקן בכל העולם כולו ולהעלותו לשלימותו ותיקונו וזהו כח השותפות שנתן השי"ת בידי האדם.

וכמו כן איתא בגמרא קידושין [מ]: "ת"ר לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה" ע"כ הרי מפורש בגמרא שלכל אדם ואדם שייך שיהא מכריע את כל העולם כולו לכף זכות ולהיפך, והיינו משום שכל אחד ואחד יש לו כח לשנות בכל הבריאה כולה וזהו כל עבודת האדם לתקן ולשנות העולם לטוב ולהעלותו לתיקונו השלם.

ואא"ז בסה"ק דברי בינה [מועדים כה א] הביא בשם אביו אא"ז הרה"ק רבי נתן דוד משידלווצא זצוקלה"ה זי"ע שפירש הפסוק השמים שמים לד' והארץ נתן לבני אדם וזל"ק: "היינו כי השמים המה תמיד בבחינת שמים כולו רוחני, אך והארץ לעשות מארץ ג"כ שמים זה נתן לבני אדם" עכ"ל"ק, ומבואר מדברי קדשו דזה יסוד עבודת האדם שיהא משלים ומתקן בחינת הארץ לעשותה ולהעלותה לרוחניות בבחינת שמים וכמו שנתבאר.

ומוכח דבר זה שהרי מצינו להיפך מזה שכאשר נכשל וחטא אדם הראשון הרי בזה השפיל וקלקל בכל העולם כולו ופגם בכל הברואים כולם, דזה לעומת זה עשה האלקים וכמו שיש בידו כח התיקון בכל העולם כמו כן ישנו כח הקלקול ח"ו שיכול לקלקל בכל הבריאה ח"ו.

וכידוע כל נשמות הנבראים היו כלולים באדם הראשון ובזמן שהוא חטא ונתקלקל העולם יוצא לכל אחד ואחד יש לו שייכות לחטא אדם הראשון וכך כתבו בספה"ק שישנו חיוב על כל אחד לתקן חטא אדם הראשון, ולהנתבאר מבואר היטב מכיון שבאמת יש לו שייכות לחטא הזה, ובזה שהוא מתקן את חלקו בבריאת העולם בא תיקונו על שייכותו לחטא אדם הראשון ואכמ"ל בזה.

ואכן כאשר פגם האדם נפגמה כל הבריאה וכמו שמצינו שהאדמה נתקללה ונאמר לו "בזעת אפך תאכל לחם וקוץ ודרדר תצמיח לך", ואמנם לא רק האדמה בעבורו אלא כל הבריאה וכמו שאיתא בחז"ל על הנחש שהיה בבחינה של שמש גדול כדאיתא בגמרא סנהדרין [נט]: "דתניא רבי שמעון בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא (לא) נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלבונים טובים ואבנים טובות ומרגליות ולא עוד אלא שמפשילין רצועה תחת זנבו ומוציא בה עפר לגנתו ולחורבתו" ע"כ, והנחש היה מתחילה המובחר מכל החיות אלא שבהחטא נפל לגמרי וקיצצו לו רגליו ונתקלקל לגמרי, ונמצא דאף הבעלי חיים ירדו ונפלו מגדולתם בעטיו של חטאו של אדם הראשון.

ואף החיות הטורפות נראה דלא היה כלל ענין זה אצלם אלא דוקא אחר החטא שהרי מצינו שהאדם נאסר באכילת בשר עד דור המבול שאז הותר באכילת בשר, ונראה דכמו שהאדם היה אסור באכילת בשר כמו כן שאר החיות והבהמות לא היו אוכלים אלא מגידולי השדה ולא היו טורפים כלל וכלל, ואלא דבחטאו של אדם ירדה הבריאה ונתקלקלו אף החיות והבהמות וכן בחטאי שאר הדורות כדור המבול והפלגה שפגמו והורידו את כל העולם כולו ואף כל החיות והבהמות.

וראיה לדבר שהרי לעתיד לבוא יהיו כל החיות והבהמות בשלום יחדיו וכמו שנתנבא ישעיה הנביא ע"ה [יא ו]: "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדיו ונער קטן נהג בו, ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר יאכל תבן כו" ונמצא דבאמת לעתיד לבוא כאשר יתקן כל העולם בשלימות אזי כולם בשלום יחדיו יחדיו ולא ירעו ולא ישחיתו ואף האריות תבן יאכלו בלא לטרוף כלל.

ובאמת כאשר פגמו בני האדם והורידו את הבריאה הרי האדם עצמו יכול להיעשות אף יותר גרוע משאר החיות והבהמות שהרי אף החיות הטורפות לא יטרפו אלא את שאינן מינן כדי לאכול לשובע אך את מינם עצמם לא יטרפו ואילו אצל האדם מצינו ח"ו בבחינת "איש את רעו חיים בלעו" היינו שאפילו במינם יטרפו אחד את חברו וזהו מחמת שקלקלו העולם אף ביותר מן הבהמות והחיות וכמו שנתבאר דביד האדם ניתנו כחות אדירים מחד להשלים העולם כולו ולתקנו ומאידך אם לא זכה יש בידו אף לקלקל את כל הבריאה כולה ח"ו.

ה

ומעתה יבואר היטב ב' הטעמים שנברא האדם באחרונה דאם זכה האדם ועושה את רצון השי"ת בלב שלם הרי הוא זוכה ומתקן את עצמו ואת כל העולם כולו ומכריע את הכל לכף זכות ובזה משלים את כל הבריאה כולה, ואזי הוא נחשב לדרגה גדולה שהכל מוכן בעבורו ונברא אחרון כדי שיבוא מוכן לסעודה וכמו שנתבאר שהוא מתקן ומשלים את כולם.

ובנתיב הדברים מתבאר זה ביותר דכמו שרואים באדם הראשון שחטא וחטאו ונפגמו כל הנשמות, והטעם שגרם בחטאו קלקול העולם הרי היה לו הכח הזה לקלקל ולתקן כל העולם, וא"כ יש כח זה לכל נשמות בני ישראל שהיו כלולים בנשמתו.

ולקרב הדברים רואים מה שיש רח"ל לבני אדם כהיום פצצות אטום ומימן שיש להם כח ר"ל לחהריב ממש כל העולם הי"ו, ומרובה מידה טובה א"כ בודאי יש כח לבני ישראל לתקן עולם ומלואו ולהביא לתיקון של ימות המשיח אכ"ר.

וכן מוכח להדיא מהגמ' שבת [נו:]: "אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בידן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של יון" ע"כ, והיינו שהרי מלכות רומי הם החריבו את בית המקדש וגרמו לגלות והנ"ל עשו השינוי בעולם להרע בזה רח"ל ולולי הנ"ל לא היה הכח בעולם לגרום לחורב ולהרס ולגלות בני ישראל ואכמ"ל בזה.

ואולם באם לא זכה ונופל לחטאים ואין עושה רצון השי"ת הרי הוא מקלקל את כל העולם ומוריד את כל הבריאה לבחינות מגונות והוא עצמו נעשה אף יותר גרוע מכולם וכמו שנתבאר ואז אומרים לו "יתוש קדמך במעשה בראשית" היינו שהוא מקלקל את כולם והוא עצמו המקולקל מכולם ח"ו, וכמו שהבאנו לעיל דבחיות אפילו טורפות אינם טורפים את מינם ואילו בני אדם איתא בחז"ל אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו.

ומעתה נבאר ענין שכשם שיצירתו אחר כל חיה ועוף אף תורתו מתפרשת אחר פרשת חיה ועוף כו', והביאור הוא דכאשר נעשה ח"ו מה שנעשה ופגם האדם בבריאה ונפלה כל הבריאה, מכל מקום עדיין שייך תיקון שניתן לבני ישראל בקבלת התורה שיהיו הם על ידי התורה מתקנים את העולם וזהו תפקידם של בני ישראל להשלים ולתקן את כל העולם ולהעלות את כל הבריאה כולה וזה על ידי עסק התורה שעל ידי התורה יכול לתקן הכל למפרע, וזהו הביאור כך תורתו מתפרשת אחר כל חיה ועוף והיינו דדוקא על ידי תורתו שמקיים התורה בשלימות אזי זוכה לתקן ולהשלים את כל הבריאה לפי בחינתו ועניינו.

וזהו ענין החודש הזה לכם דכאשר יצאו בני ישראל מארץ מצרים ניתן להם כח לחדש ולתקן את כל העולם ולא רק את כל הבריאה החיות והבהמות וכל הברואים אלא אף ענין הזמנים ניתן להם שיהיו הם שולטים בבחינת הזמן וביכולתם של כלל ישראל לשנות את הזמנים עצמם ולהעלותם לקדושה.

ועד כדי כך יש להם כח לשנות בעצם הזמנים והבריאה שאפילו בגשמיות משתנה העולם לפי החלטת בני ישראל וכדאיתא בירושלמי [כתובות ד.]: "אמר רבי אבין (תהלים נז) אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי בת שלש שנים ויום אחד ונמלכין ב"ד לעוברו הבתולין חוזרין ואם לאו אין הבתולין חוזרים" והיינו דהקטנה שנעשית בת שלש שנים ויום אחד ופסקו בית דין לעבר החודש הרי בתוליה חוזרים דעצם גופה נשתנה מחמת שהבית דין פסקו לעבר החודש.

וזהו הכח המיוחד שניתן לבני ישראל לשנות ולהעלות את כל הבריאה כולה, ואכן כל עבודת בני ישראל בכל הדורות, ובפרט בימי הגלות הקשים שעובדים בני ישראל מתוך קשיים גדולים הרי הם גורמים בזה לתקן את כל העולם כולו במלכות השי"ת, והם משנים ומעלים את הכל לטובה, ויכולים לשנות הזמנים לטובה ובעבודתם הנוראה כינו את העולם כולו ליום ולזמן שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

ובנתיב הדברים אפשר לבאר ביותר המשך הפסוק דהתורה כתבה אשה כי תזריע וילדה זכר כו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו ולהבין סמיכות הפסוקים שחזרה כאן התורה על מצוות המילה הנה איתא בסה"ק קדושת לוי וז"ל: "ומבאר הפסוק שהרחמים שהם מהתעוררות מלמטה הם חביבים אצל הקדוש ברוך הוא. וזהו וביום השמיני ימול בשר כו', על דרך שמבואר ברבותינו ז"ל שאל האי מינא מי נאה מעשה הקדוש ברוך הוא או מעשה בשר ודם כו' למה הקדוש ברוך הוא ברא את האדם ערל כו', והשיב לו שהקדוש ברוך הוא רצונו לזכות את ישראל. ונמצא מזה מוכח שהתעוררות מלמטה חביב אצל הקדוש ברוך הוא מהתעוררות מלמעלה. וזהו וביום השמיני ימול, מוכח שהתעוררות מלמטה חשוב יותר מהתעוררות מלמעלה" עכ"ל, ולדברינו מבואר היטב דהתורה מרמזת בהאי מצוות מילה שעל האדם עצמו להשלים הבריאה ולתקנה וזהו תפקיד האדם בעולמו וכמו שנתבאר.

ומכח המצוות מילה שניתן לבני ישראל הפסוק מדגיש שיש לו הכוחות המיוחדים לשנות אדם מערל למהול ולמול ערלת הלב ולצאת לגמרי מטבעו, ובזה שהאדם משנה טבעו לטובה הרי הוא משנה גם טבע העולם לטובה, ומי יודע לולי עבודת בני ישראל בזה איך שהעולם כלו היה מגיע רח"ל כמו שראו איך בזמן היטלר ימח שמו וזכרו נהפכו הם לחיות טרף הרבה יותר גרועים מחיות טרף שרק הורגים לאכילה והם היה להם הנאה כו' ואכמ"ל, והשי"ת ישמור עמו ישראל מעתה ועד עולם.

ואכן מאד מחכים אנו ומצפים לזמנים אלו שיתוקן כל העולם כולו למפרע וכל הבריאה תתעלה ליום שכולו שבת ומנוחה ויעזור השי"ת שנזכה במהרה לזמנים אלו של גאולה וליום שכולו שבת בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון במייל שילחו ל m0732951213@gmail.com